

ARS Aequi

Katern

KWARTAALBIJLAGE/NUMMER 77

Inhoud

Privaatrecht

- 3949 Burgerlijk recht
- 3956 Burgerlijk procesrecht
- 3961 Personen- familie- en jeugdrecht
- 3963 Faillissementsrecht
- 3967 Huurrecht
- 3968 Consumentenrecht
- 3971 Internationaal privaatrecht
- 3974 Gezondheidsrecht

Sociaal-economisch recht

- 3976 Ondernemingsrecht
- 3980 Verzekeringsrecht
- 3984 Sociaal recht
- 3986 Belastingrecht
- 3988 Media- en telecommunicatierecht
- 3990 Informaticarecht

Staats- en bestuursrecht

- 3993 Staatsrecht
- 3996 Bestuurs(proces)recht
- 4001 Europees recht
- 4005 Milieurecht en recht van de ruimtelijke ordening
- 4008 Vreemdelingenrecht
- 4009 Volkenrecht
- 4012 Mensenrechten

Strafrecht

- 4016 Straf(proces)recht
- 4020 Criminologie
- 4023 Penitentiair recht

Varia

- 4025 Rechtsgeschiedenis
- 4026 Rechtsfilosofie en rechtstheorie
- 4027 Rechtssociologie
- 4029 Rechtseconomie

J 1946
JUR. ST

Sociaal recht

Prof.mr. G.J.J. Heerma van Voss, mr.drs. J. Heinsius

Wetgeving

Nogmaals de WAO

'De regering blijft zich inspannen om het beroep op de WAO terug te dringen. Helaas zijn nog te veel mensen arbeidsongeschikt.' De Troonrede van de *Derde Dinsdag* van september 2000 liet er geen misverstanden over bestaan. De WAO blijft de politieke gemoederen bezighouden. De bedoelde inspanning is door de politici overigens voorlopig grotendeels doorgeschoven naar een 'commissie van wijze mannen'. Onder voorzitterschap van prof. *Donner* buigt deze Commissie WAO zich de komende tijd over hetgeen door sommigen wel wordt aangeduid als het 'laatste probleem' van ons land. Deze karakterisering lijkt wat overdreven, maar begrijpelijk is zij wel. Blijkens cijfers van het *Centraal Bureau van de Statistiek* (CBS) is het aantal werklozen in ons land immers sedert 1994 onophoudelijk gedaald tot ver onder de 200.000 in het derde kwartaal van 2000 (*NRC* 18 oktober 2000). Met een flinke duw in de rug van de goede internationale conjunctuur van de laatste paar jaar lijkt het eerste *Paarse* kabinet *Kok* daarmee dus te zijn geslaagd in zijn streven naar *werk, werk, werk*. Het probleem van de vele langdurig arbeidsongeschikten is echter blijven bestaan, zodat de woorden van oud-premier *Lubbers*, dat ons land 'ziek' zou zijn, niet alleen begin jaren negentig konden worden uitgesproken, maar evenzogoed vandaag. Het tweede kabinet *Kok* heeft overigens niet stilgezeten. Blijkens de Troonrede zullen in een vernieuwde 'cliëntvriendelijke' uitvoeringsorganisatie voor de sociale zekerheid preventie en reïntegratie vooropstaan. Hoe dit ook zij, in ons overzicht van een half jaar geleden berichtten wij uitvoerig over reeds bestaande middelen, die het Sociaal Recht te bieden heeft in de strijd tegen de arbeidsongeschiktheid van werknemers. Met belangstelling zullen wij dan ook de werkzaamheden van de commissie *Donner* volgen en te zijner tijd trachten in te gaan op haar uiteindelijke aanbevelingen.

Reïntegratieplan ex artikel 7:685 BW

Of de aanbevelingen van de 'Commissie WAO' uiteindelijk zullen gaan leiden tot een kentering

in de ontwikkeling van de arbeidsongeschiktheidscijfers van ons land zal vanzelfsprekend moeten worden afgewacht. Wettelijke maatregelen behoeven wat dat betreft niet altijd het beoogde resultaat te hebben. Zo bleek uit een recent onderzoek van het Amsterdamse Hugo Sinzheimer Instituut, dat de in 1999 ingevoerde regel, dat een werkgever bij een ontbindingsverzoekschrift betreffende de arbeidsovereenkomst met een (deels) arbeidsongeschikte werknemer een reïntegratieplan heeft bij te voegen (artikel 7:685 BW), geen bescherming tegen ontslag blijkt te bieden (zie nader *NJB* 2000, p. 1764). Wetgeving op zichzelf blijkt dus niet altijd voldoende te zijn. Veel zal bij de bestrijding van de arbeidsongeschiktheid afhangen van werknemers en werkgevers zelf. Verheugend in de veelal negatieve berichtgeving rondom de WAO de laatste paar maanden was in dat kader bijvoorbeeld een ANP-persbericht, dat een werkgever in het noorden van het land uitsluitend arbeidsongeschikt personeel in dienst neemt.

Kinderopvang; Arbeid en zorg

Een probleem van geheel andere orde lijkt op het eerste gezicht het tekort aan kinderopvangplaatsen. Ook blijkens de Troonrede hebben veel vrouwen en mannen behoefte aan een betere balans tussen werk en privéleven. Ook daarop zal de regering inspelen; ouderschapsverlof zal fiscaal worden gestimuleerd en kinderopvang en naschoolse opvangmogelijkheden zullen versneld worden uitgebreid. Lezen wij deze woorden door een arbeidsrechtelijke bril, dan denken wij aan het wetgevingsproject *Arbeid en Zorg*. Dit met name door Staatssecretaris *Annelies Verstand* geïnitieerde project zal er op lange termijn toe moeten gaan leiden, dat deeltijdarbeid en zorgverloven (nog) meer *usance* zullen gaan worden. Dit kan wellicht ook positieve gevolgen hebben in de 'strijd' tegen de arbeidsongeschiktheid. Een toeneming van het aantal kinderopvangplaatsen kan namelijk tot onthaasting van ouders leiden, hetgeen indirect ook gevolgen kan hebben voor hun functioneren als werknemer. Genoeg is dat vanzelfsprekend niet. Ook de werkdruk speelt een rol. En daar wil de FNV (samen met de werkgevers) wat aan gaan doen. Blijkens een recent persbericht hoopt de vakcentrale een landelijke stressvereniging voor werknemers met *stress* en *burn out*-verschijnselen op te richten. Zo zal in *Groningen* een *Kenniscentrum Werkdruk* geopend worden. In samenwerking met arbodiensten zal dit trachten preventieve maatregelen op

de werkvloer zelf te introduceren om de werkdruk te verlagen. Interessant is, dat daartoe werkgevers en ondernemingsraden benaderd zullen worden om gezamenlijk plannen van aanpak te bedenken. Opnieuw een rol voor werkgevers en werknemers zelf dus.

Internationaal Sociaal recht

Ondanks onze veelgeprezen overlegeconomie met haar grote rol voor de sociale partners blijkt dealniettemin telkens weer, dat ook het internationale recht het sociaal(-economische) recht in ons land beïnvloedt. Te wijzen valt hierbij bijvoorbeeld op de invoering per 24 december 1999 (*Stb.* 1999, 554) van de Wet grensoverschrijdende arbeid. Deze wet geeft uitvoering aan de Detacheringsrichtlijn van 1996 (*PbEG* 1997 L 18/1), die ter voorkoming van 'social dumping' (met een beroep op het vrij verkeer van diensten) bepaalt, dat een werknemer, die in een lidstaat is gedetacheerd betreffende bepaalde arbeidsvoorwaarden aanspraak moet kunnen maken op de bescherming van het recht van de desbetreffende lidstaat, ongeacht het recht dat zijn arbeidsovereenkomst regeert. (Zie hierover nader het artikel van van Lent in *Sociaal Recht* 2000, p. 167.) Nieuws op Europees sociaalrechtelijk terrein is ook te melden betreffende de gewijzigde richtlijn overgang van onderneming. Voor meer informatie betreffende deze wijziging en haar gevolgen voor de artikelen 7:661-666 BW verwijzen wij op deze plaats naar de desbetreffende *Sociaal recht-special* van afgelopen zomer. Ook het *Sociaal Maandblad Arbeid* (SMA) had afgelopen zomer overigens een internationaalrechtelijk geïnspireerde *special*. In dit themanummer werd aan de hand van vele interessante artikelen de rol van het Europese recht in ons nationale recht weergegeven. Graag verwijzen wij hiervoor nader naar ons literatuuroverzicht.

Rechtspraak

Ook in de rechtspraak was de WAO prominent aanwezig. Met als kop 'ME-patiënt krijgt toch uitkering' berichtte *NRC Handelsblad* op 28 september jl. hoopvol, dat de *Centrale Raad van Beroep* — volgens de *Steungroep ME* — 'voor het eerst' een ME-patiënte in een beroepzaak tegen het besluit om geen WAO-uitkering gebaseerd op chronische vermoeidheid te verstrekken had gelijkgegeven. Volgens voorgenoemde *Steungroep* zou dit besluit 'verstreckende gevolgen'

kunnen hebben voor de 12.000 ME-patiënten, die geen of een — vermeend — te lage WAO-uitkering zouden krijgen. In een 'Reactie van de Centrale Raad van Beroep op de berichtgeving rond de ME-uitspraak' relateert dit rechtscollege deze berichtgeving rond zijn besluit sterk. In tegenstelling tot wat de berichten in de media zouden suggereren, zou hij niet zijn afgeweken van de 'al sinds vele jaren' bestaande lijn in de jurisprudentie. Deze hield en houdt in, dat het kunnen geven van een bepaalde naam aan een ziekte of gebrek niet beslissend is, zoals evenmin het enkele aangeven van klachten door de betrokkene dat is. In de rechtspraak van de CRvB is het voldoende, dat bij iemand naar objectieve maatstaf op grond van ziekte of gebrek beperkingen bestaan, die aan het verrichten van arbeid in de weg staan (zie nader *NJB* 2000, p. 1764).

Literatuur

WAO/arbeidsongeschiktheid

- J.A. Breure, *Tekst en toelichting op de Wet op de (re)ïntegratie arbeidsgehandicapten*. Koninklijke Vermande, Lelystad 2000;
- J. Kapteijns, *Belang bij reïntegratie*. Kon. Vermande, Lelystad 2000 (Geactualiseerde versie winnaar De Kruyff-prijs 1998 (scriptiebegeleider: prof.mr. F. Koning));
- F.J.L. Pennings, *De WAO*, Monografieën Sociaal recht 21. Kluwer, Deventer 2000;
- M. van Zanten, Arboconvenanten nieuwe stijl: maatwerk in preventie en vroegtijdige reïntegratie, *PS Documenta* 13 2000.

Arbeidsovereenkomstenrecht

- Themanummer *Sociaal Recht* 2000 – 7/8 betreffende gewijzigde richtlijn overgang van onderneming;
- R.M. Beltzer, Vernietiging van de arbeidsovereenkomst wegens zwangerschap: de kantonrechter verdwaald?, *Arbeid Integraal* 4 2000;
- J. van Drongelen, Het wetsvoorstel Wet arbeid en zorg, *Arbeid Integraal* 4 2000;
- J.W. Klinckhamers, Voorziet de imprévision?, *Arbeidsrecht* 7/8, 2000;
- J.J.M. de Laat, Aanpassing van de arbeidsduur: inflexibiliteit of een beetje onzekerheid?, *Praktisch procederen* 5 2000;
- C.M.E.P. van Lent, Detachering van werknemers en de invoering van de wet arbeidsvoorwaarden grensoverschrijdende arbeid,

Sociaal Recht 6 2000;

- A.M. Luttmer-Kat, *Werknemers en insolventie van de werkgever: is de balans in evenwicht?*, Insolad Jaarboek 1999 deel 3, Kluwer, Deventer 2000;
- J. van Slooten, De ondernemende werknemer en beloning, *ArbeidsRecht* 8/9, 2000;
- J.J. Trap, De ondernemende werknemer en de opdrachtnemer, *ArbeidsRecht* 8/9 2000;
- Werkgroep ontslagrecht van de Vereniging voor Arbeidsrecht, Naar een nieuw ontslagrecht in duplo, *Sociaal Recht* 9 2000;
- D.J.B. de Wolff, *Wet aanpassing arbeidsduur*, Actualiteiten Sociaal recht, deel 9. Kluwer, Deventer 2000.

Ontslagrecht

- P. Burger, Claimen werknemers de ontbindingsvergoeding?, *Sociaal Recht* 2000 6;
- L.H. van den Heuvel, Vereenvoudiging van het ontslagrecht, *SMA* 9 2000.

Medezeggenschapsrecht

- M.P. van den Hoek, Aandelenoverdracht en zeggenschap in art. 25 WOR, *Ondernemingsrecht* 2000-6.

Internationaal Sociaal recht *

- Themanummer *Sociaal Recht* 7/8 2000 betreffende gewijzigde richtlijn overgang van onderneming;
- Themanummer *Sociaal Maandblad Arbeid* 9 2000 'Komt het arbeidsrecht uit de eenentwintigste eeuw uit Europa?';
- F.J.L. Pennings, *Grondslagen van het Europese socialezekerheidsrecht*, Monografieën Sociaal recht 9. Kluwer, Deventer 2000 (derde druk).

Overig

- Commissie Gelijke Behandeling, *Gelijke behandeling in beweging*. Evaluatie van vijf jaar Algemene wet gelijke behandeling 1994-1999, Utrecht;
- P.F. van der Heijden (red.), *Arbeidsrecht, Tekst & Commentaar*. Kluwer, Deventer 2000;
- A. Ph.C.M. Jaspers e.a., *Meer respect voor grondrechten van werknemers*. FNV-pers, Utrecht;
- T. Loenen, *Gelijke behandeling 1999. Oordelen en commentaar*. Gouda Quint, Deventer 2000.

Proefschrift

- C.M.E.P. van Lent, *De internationale mobiele werknemer*, Monografieën Sociaal Recht 22. Kluwer, Deventer.
-